

• КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ВИМІР ЛІНГВІСТИЧНИХ І ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧИХ СТУДІЙ: ДОСЛІДЖЕННЯ Й ВИКЛАДАННЯ

Виконавець: Гач Наталія Олегівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії і практики перекладу з англійської мови Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка

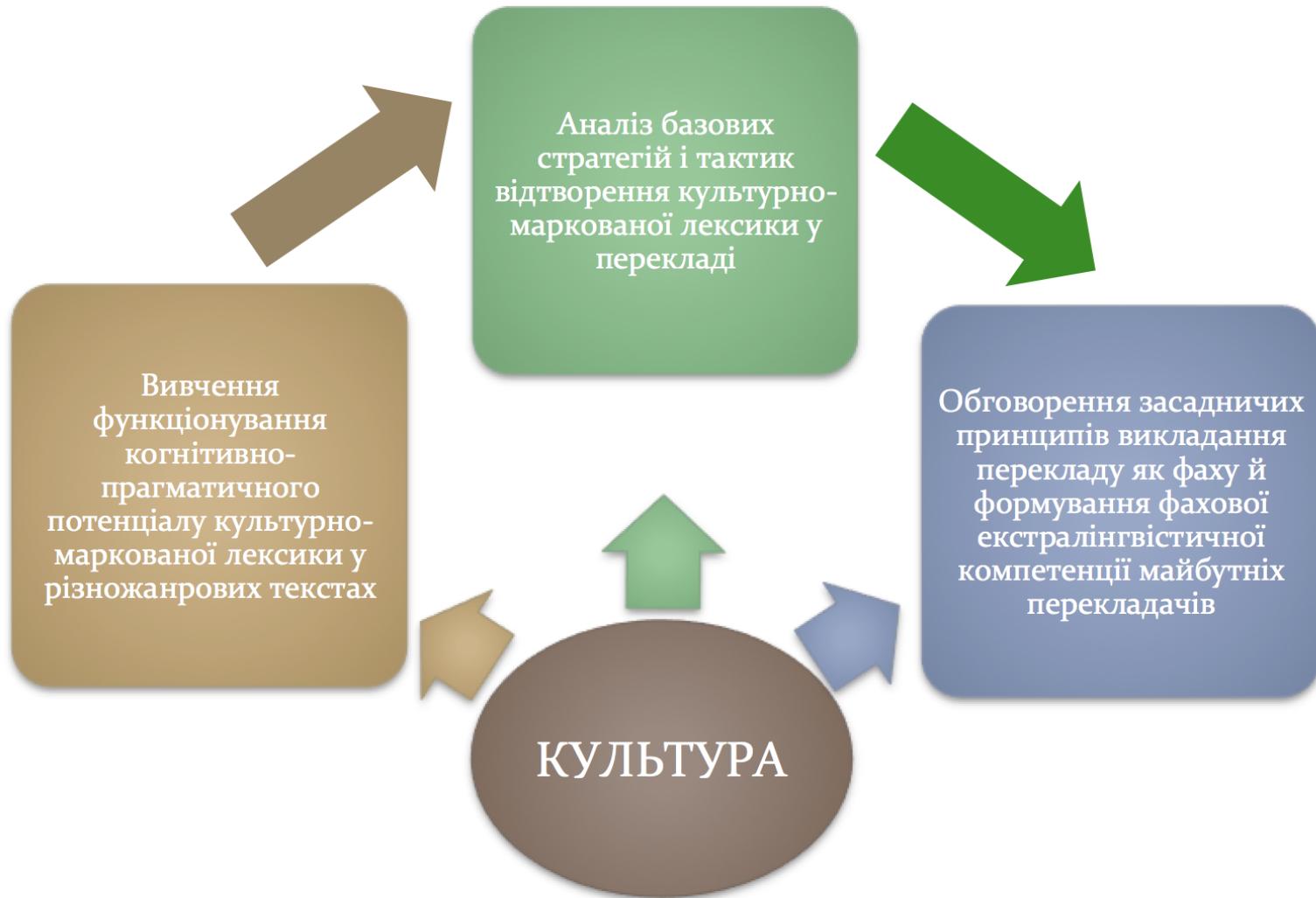

Дослідження присвячено глибинному вивченю та комплексному аналізу способів вербалізації та концептуалізації культури на рівні тексту, стратегій і тактик відтворення культурно значущої інформації у перекладі, а також обговоренню зasadничих принципів формування фахової екстралінгвістичної компетенції майбутніх перекладачів.

Наукова новизна роботи полягає у вивченні функціонування культурно-маркованих мовних одиниць в рамках англомовного дискурсу з огляду на відмінності між моделями світосприйняття носіїв мов оригіналу та перекладу, а також у встановленні взаємозв'язків між лексико-граматичними особливостями текстів поетичного, політичного, публіцистичного й кіно-дискурсу та базовими когнітивними і культурними сценаріями мовної спільноти. Також у роботі висвітлюються питання пошуку підходів до навчання майбутніх перекладачів у контексті нерозривності мови та культури у її найширшому розумінні.

Метою роботи є встановлення взаємозв'язку між номінативними мовними одиницями англомовного поетичного, політичного, публіцистичного й кіно-дискурсу, їхнім когнітивно-прагматичним потенціалом та культурними рисами мовної спільноти; окреслення стратегій відтворення таких лексичних одиниць у перекладі; а також визначення підходів до викладання перекладу як фаху у закладах вищої освіти з огляду на культурологічний аспект дисципліни.

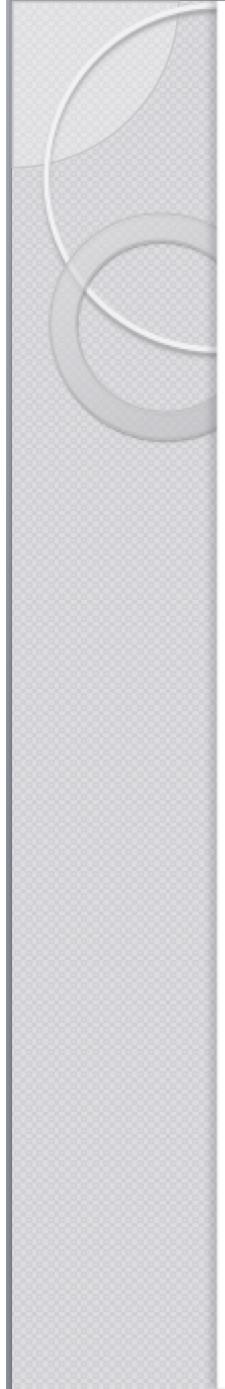
З огляду на фундаментальну роль культури у рамках проведеного дослідження зв'язок між його основними напрямками зображено у наведеній нижче схемі:

Для досягнення мети дослідження сформульовано такі завдання:

- 1.** Розглянути існуючі в сучасній лінгвістиці й перекладознавстві теоретичні підходи та методологічні засади дослідження й лінгвокультурної інтерпретації лексичних одиниць.
- 2.** Виявити та описати функціонування когнітивно-прагматичного потенціалу лексики з національно-культурним змістом у рамках поетичного, політичного й публіцистичного англомовного дискурсу.
- 3.** Визначити базові стратегії й тактики відтворення культурологічної лексики у перекладі.
- 4.** Проаналізувати підходи до викладання перекладу як фаху з огляду на культуру освіти в Україні та необхідність формування екстралінгвістичної фахової компетенції майбутніх перекладачів.

Результати дослідження:

- ❖ Результатом упливу суспільно-історичного контексту існування мовного колективу на ментальний процес категоризації ним дійсності є соціокультурна зумовленість мовних одиниць.
- ❖ Наділені культурологічним значенням номінативні лексичні одиниці, а також синтаксичні конструкції репрезентують у тексті концептуальну картину світу – узагальнюючу структурну репрезентацію культурного континууму.
- ❖ Континуум як форма буття культури встановлює просторово-часові рамки її еволюції. З огляду на це діахронічні рамки дослідження дають змогу встановити співзалежність між історичними процесами і способами відображення їх у тексті, а також зробити лінгвокультурний аналіз концептів з погляду структурно-темпоральних трансформацій. Крім того, вивчення поняття культурного континууму відіграє ключову роль як при здійсненні перекладацької діяльності, так і при розробці методики викладання перекладу в закладах вищої освіти. Розуміння соціальних, політичних та історичних процесів у рамках власної культури, як і глибокі знання про культуру іноземну є засадничими принципами створення еквівалентного перекладу, а також успішної фахової підготовки майбутніх перекладачів.

- ❖ Проведене дослідження опирається на виокремлення тематичних концептів, ментальних конструктів репрезентації нагромадженого у процесі пізнавальної діяльності соціуму досвіду.
- ❖ Вербалізація концепту здійснюється шляхом виокремлення у тексті номінативних полів, лексичні одиниці яких наділені культурологічним значенням і втіленням історичної і культурної пам'яті народу, з огляду на притаманні мовній спільноті культурно-історичні асоціації (географічні, суспільно-політичні, соціально-економічні, воєнні, побутові, мистецькі об'єкти та явища). Досягнення ж еквівалентності при перекладі культурної складової є досить складним завданням, адже передбачає не буквальне відтворення змісту мовних одиниць, а інтерпретацію екстравінгвістичної інформації для представників інших культур і ментальностей. Саме тому навчання перекладачів фоновим знанням про історію, мистецтво, релігію, звичаї спільноти, мова якої вивчається, є базовою умовою формування їх фахових компетенцій.
- ❖ Набуття майбутніми перекладачами фахової компетенції є можливим лише за умови запровадження й функціонування в системі сучасної освіти принципу автономного навчання. Здатність самостійно контролювати процес навчання здебільшого і визначає його ефективність, адже рівень академічних і професійних досягнень студента є результатом його спроможності планувати і розвивати власні навчальні стратегії, а також усвідомлено обирати предмет навчання.

У рамках дослідження проаналізовано культурно-прагматичний потенціал і функціональну спрямованість топонімів у американському поетичному дискурсі XIX – початку ХХІ ст. на рівні репрезентації тематичних концептів ДЕМОКРАТІЯ, СВОБОДА, АМЕРИКАНСЬКА МРІЯ, ВІЙНА; встановлено способи концептуалізації культурного ландшафту в поетичних творах і їх перекладах; окреслено парадигму сучасних еколінгвістичних і перекладознавчих досліджень на матеріалі поетичного, політичного та кіно-дискурсу.

- ❖ Топоніми є носіями культурного значення, що визначають напрям інтерпретації тексту, а також підходи до його подальшого перекладу.
- ❖ У процесі репрезентації тематичного концепту **ДЕМОКРАТІЯ** в поетичному дискурсі функціональна спрямованість топонімів сходить на ідентифікацію ролі просторових об'єктів (країн, штатів, міст, рік тощо) у процесі геополітичного й суспільного розвитку США. Топонім *America* вживають на позначення ідеї єдності й цілісності держави, просторові координати *South* і *North*, а також назви окремих штатів (*Connecticut, Massachusetts, Texas*) і міст (*Chicago, Boston, Atlanta*) утілюють ідею рівності шляхом протиставлення промислових і рабовласницьких територій. Усі топоніми є наділеними конотативним значенням і соціокультурно зумовленими, бо вживання топонімів зумовлене інтенціями автора зафіксувати історично значущі моменти розвитку Сполучених Штатів Америки.

- ❖ Тематичний концепт **СВОБОДА** реалізується шляхом протиставлення Півночі (*North*) і Півдня (*South*) країни як виразників протилежних ціннісних орієнтацій американського суспільства під час Громадянської війни, а назви окремих штатів і річок уособлюють приклад квітучого суспільства (*Connecticut, Massachusetts, New Hampshire; Potomac, St. Mary's*) і занепаду рабовласницького ладу (*Texas, Virginia*). Топоніми *America* і *Columbia* виступають символами цілісної суверенної держави. Початок ХХ ст. позначено розробленням теми індивідуальної свободи індивіда, у межах якої назви міст (*Yorkshire, New Orleans*) і річок (*Spoon River*) використовують для опису особистого життя ліричного героя, тож вони не мають стратегічного (геополітичного) державного значення. У ХХІ ст. тема свободи залишилася поза увагою поетів, бо втратила значущість з огляду на ситуацію в суспільстві.
- ❖ Основними функціями топонімів на позначення тематичного концепту **АМЕРИКАНСЬКА МРІЯ** є фонова функція окреслення простору розгортання подій, інформаційна функція ознайомлення читача з основними історико-політичними подіями у Сполучених Штатах Америки, оцінно-описова функція звеличення зростання держави, а також функція ідентифікації, що передбачає з'ясування ролі окремих територій у процесі формування Америки. У такий спосіб перед читачем постає образ квітучої держави з унікальними природними і промисловими ресурсами в регіонах (*Connecticut, Nebraska, Kentucky, Miami, California, New Mexico*). Визначальними є посилання на назви вулиць – *State Street* і *Wall Street* – фінансові центри Бостона і Нью-Йорка. У ХХ – на початку ХХІ ст. кількість топонімів різко звужується і сходить на репрезентацію окремих штатів (*Iowa, Nebraska, Pennsylvania*) і міст (*New York, Chicago, Mississippi, Brooklyn*), що є економічними центрами Америки.

-
- ❖ З огляду на особливості репрезентації тематичного концепту **ВІЙНА**, стає очевидним, що, відколи існують США, держава провадила політику війни для захисту території від іноземного втручання, а також як інструмент осягнення політичних і економічних цілей, що знаходить відбиття у функціонуванні топонімів. У контексті висвітлення подій Громадянської війни віршовані твори XIX ст. протиставляють Північ (*North, Connecticut, Massachusetts*) і Південь (*South, Virginia, Texas*) держави як противоречі табори. ХХ і ХХІ століттям притаманний інакший підхід до висвітлення теми війни, бо воєнні операції США проводили переважно за межами території держави. Важливу роль відіграє топонім *America*, який свідчить про єдність американської нації та згуртованість дій проти спільного ворога.
  - ❖ Дослідження підходів до **відтворення культурного ландшафту Нью-Йорка в українській діаспорний літературі та англомовних перекладах** віршованих творів, а також окреслення способів залучення еокритики до лінгвістичних і перекладознавчих студій стало ще одним підтвердженням провідної ролі культурної складової у процесі сприйняття, розуміння й подальшого перекладу твору. Так, виокремлення на рівні текстів таких концептів, як **ПЕКЛО / СМЕРТЬ, СВІТ МАШИН, БАГАТСТВО, БІДНІСТЬ / НЕВІГЛАСТВО, ЗЕМЛЯ ІММІГРАНТІВ, САМОТНІСТЬ** і їх подальший лінгвокультурний і порівняльно-перекладацький аналіз свідчить про характер взаємозв'язків між українською та американською культурами, що є ключем до повноцінного перекладу, адже розуміння авторських інтенцій та історично-соціальних процесів, які стоять за написанням твору, є одним із основоположних принципів фахової перекладацької діяльності.

-
- ❖ **Еокритика** як узагальнюючий термін для цілої низки міждисциплінарних підходів до дослідження взаємозв'язків навколошнього світу з мовою, культурою і людством у цілому завойовує позиції у царині гуманітарних наук, зокрема лінгвістики, літературознавства і культурології. Лоуренс Бюел визначає еокритику як дослідження взаємовідносин між літературою і навколошнім середовищем у руслі уваги до екологічних практик і вказує на здатність літературних текстів відображати екологічну свідомість шляхом звертання до і впливу на людську поведінку по відношенню до нелюдської природи.
  - ❖ Беручи до уваги таку взаємозалежність текстів і екологічного контексту, еокритики стверджують, що соціальні, політичні й екологічні умови є тісно взаємозв'язаними і мають бути оформленими у певні типи дискурсу, які б їх концептуалізували. Так, еко-літературна критика є гібридним поняттям, яке поєднує у собі елементи екологічної і феміністичної літературної критики та філософських поглядів, надаючи у такий спосіб теоретичне підґрунтя літературним і культурним критикам для вивчення того, як природу зображене у літературі, а також які втілення природи є метафорично і концептуально пов'язаними з відображенням статі, раси і класу.

-
- ❖ У рамках політичного дискурсу такі питання, як використання джерел чистої енергії і поступова відмова від експлуатації корисних копалин, збереження недоторканої природи, зниження рівня викидів вуглецю в атмосферу, а також зменшення впливу кліматичних змін на здоров'я громадян виходять на перший план. На рівні тексту рішучість і впевненість політиків у цих питаннях виявляється у використанні дієслів активного стану на позначення розвитку і руху вперед, а також у використанні особового займенника першої особи однини, який вказує на готовність голови держави взяти на себе особисту відповіальність за прийняті рішення. На противагу цьому, особовий займенник першої особи множини вказує на спільність дій усього суспільства і на підтримку уряду населенням (про це свідчить і використання у промовах посилань на відомих осіб). Крім того, лінгвістичний аналіз політичних промов підтверджує той факт, що ефективний дискурс характеризується використанням лексем із позитивним значенням, які стверджують позитивний підхід до вирішення екологічних проблем, а також числівників, функціонування яких у тексті спрямоване на відображення конкретних результатів у сфері збереження навколишнього середовища.

- ❖ **Лінгвістичні рамки еко-феміністичних досліджень** передбачають вивчення відносин між таким поняттями, як “жінка”, “природа” і “мова”. Метою такого підходу є пошук голосів, яких заглушали, які не мали можливості висловитись і бути почутими; аналіз текстів і реконструювання нових значень у відносинах між жінкою, природою і мовою, які би виголошували альтернативні погляди на підтримку матері природи. Так, лінгво-когнітивний дискурс-аналіз текстів дає змогу визначити онтологічну й концептуальну основу тих етичних систем, які узаконили еко-деструктивні практики виробництва і споживання ресурсів.
- ❖ Оскільки мова як система спрямована на відображення поглядів людини на світ, його концептуального бачення, то дослідники у царині екофемінізму стверджують, що мова відіграє ключову роль у формуванні неоднозначних уявлень про жінок, тварин і природу – поняття, які підсилюють концептуальні рамки опресивного характеру і виправдовують домінування над жінками, тваринами і природою. Так, численні лінгвістичні дослідження довели, що англійська мова анімалізує і натуралізує жінок у культурних контекстах, де жінки і твариниaprіорі розглядаються нижчими по відношенню до чоловіків і культури, яку ідентифікують як власне чоловічу. Наприклад, жінок у пейоративній формі з тваринами. Отже, анімалізація жінок у рамках сексистської, чи-то патріархальної, культури, що розглядає тварин як істот нижчих у порівнянні з людиною, підкреслює нижчий статус жінок по відношенню до чоловіків.
- ❖ У такий самий спосіб англійська мова фемінізує природу у культурних контекстах, які розглядають жінок і природу нижчими по відношенню до чоловіків і культури, яку ідентифікують, як чоловічу. Ми послуговуємося терміном Mother Nature, а не Father Nature. Власне поняття природи часто використовують у контексті прикметників raped, mastered, controlled, conquered, mined, а також у контексті таких словосполучень: her secrets are penetrated, her womb is put into the service of the man of science; virgin timber is felled, cut down; fertile soil is tilled; land that lies fallow is useless or barren, like a woman unable to conceive a child. Зазначені приклади доводять, що експлуатація природи і тварин виправдовується фемінізацією, а не маскулінізацією, у той час, як експлуатація жінок є виправданою шляхом їх анімалізації (а не гуманізації) і натуралізації.

- ❖ Одним із способів популяризації української культури у світі є ознайомлення іноземних глядачів із українськими фільмами, адже саме вони є “вікном у культуру”. Фільми, призначенні для іноземної аудиторії, потребують особливого підходу до перекладу, оскільки його якість впливає на сприйняття та інтерпретацію візуальної та текстової інформації глядачами. Відтворення культурологічної інформації цільовою мовою є одним із найскладніших завдань навіть для професійних перекладачів, а **фенсабінг** (аматорський переклад субтитрів) може мати негативний вплив на цільовий текст.
- ❖ Глибинний порівняльний аналіз трьох українських фільмів (“Погоня за двома зайцями” / “Chasing Two Hares” (1961, режисер Віктор Іванов, тривалість: 72 хв.); 2) “Тіні забутих предків” / “Shadows of Forgotten Ancestors” (1965, режисер Сергій Параджанов, тривалість: 97 хв.); 3) “Молитва за гетьмана Мазепу” / “Prayer for Hetman Mazepa” (2001, режисер Юрій Іллєнко, тривалість: 154 хв.) та їх англомовних субтитрів посприяв виявленню ключових труднощів перекладу культурно-маркованої лексики непрофесійними перекладачами: 1) субтитрування власних назв; 2) субтитрування культурно-маркованих номінативних одиниць; 3) субтитрування соціолектних / діалектних форм; 4) субтитрування пісень. Через низький рівень володіння цільовою мовою, а також відсутність практичних навичок та теоретичних знань у галузі перекладознавства перекладачі-аматори не використовують весь арсенал доступних перекладацьких засобів. Покладаючись значною мірою на стратегію очуження, транскрипцію / транслітерацію, калькування та випущення, аматори, як правило, не помічають більш широкого екстраглігвістичного контексту авторських інтенцій. Замість того, аби наблизити українську культуру до англомовної спільноти, такий підхід до перекладу зазвичай створює протилежний ефект – переповнені культурними конотаціями субтитри часто є незрозумілими іноземній аудиторії.

Проведений лінгвокультурний та порівняльно-перекладацький аналіз різноманітних англо- та україномовних текстів і їх перекладів відповідними мовами підводить нас до усвідомлення необхідності формування екстралінгвістичної компетенції у процесі навчання майбутніх перекладачів. Тому ще одним ключовим завданням дослідження є висвітлення наріжних каменів викладання перекладу як фаху, зокрема впливові культури та соціально-політичних факторів на освітній процес, а також стратегіям заглиблення в іноземну культуру у процесі навчання.

- ❖ Освітній процес у вищій школі відіграє ключову роль у підготовці студентів, готових взяти на себе відповідальність за власне навчання та професійне самовдосконалення. Хоча цілі та зміст української освіти змінили вектор у сторону індивідуалізму, і нова державна політика дозволяє реалізувати принцип автономії учня у навчальному процесі, системі вищої освіти все ще потрібен час адаптуватися до нової парадигми. Саме тому ключовими питаннями, на які має дати відповіді проведене дослідження, є такі:
  1. Наскільки українській системі вищої освіти вдалося відійти від радянської спадщини в освітній політиці?
  2. Наскільки українській системі вищої освіти вдалося реалізувати сучасні європейські принципи автономного навчання?
    - 2.а. Чи готові студенти до автономного навчання?
    - 2.б. Чи викладачі навчають студентів, як досягти автономності у навчальному процесі?

-
- ❖ Учасниками дослідження є 167 студентів I - IV курсів навчання ОС “Бакалавр” (спеціальність “переклад з англійської мови”) кафедри теорії і практики перекладу з англійської мови Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка (44 студенти першого курсу; 41 студент другого курсу; 39 студентів третього курсу; 43 студенти четвертого курсу), де всі студенти проходять обов’язковий курс англійської мови як іноземної у рамках утвореної освітньої програми. Вік учасників становив від 18 до 24 років. Дані було зібрано у вересні 2019 (осінній семестр 2019/2020 навчального року).
  - ❖ Методологічною основою дослідження є підхід до розуміння автономних учнів як (1) співбесідників, здатних постійно використовувати й поступово розвивати свої комунікативні навички цільовою мовою; (2) експериментаторів з мовою, які поступово розвивають аналітичні знання цільової мовної системи й усвідомлення культурних конвенцій та соціальних обмежень, що впливають на її використання; (3) цілеспрямованих учнів, що поступово розвивають розуміння ефективних і метакогнітивних аспектів вивчення мови. Отже, метою дослідження було встановити рівень впевненості студентів при виконанні цих ролей.

- ❖ Результати опитування свідчать про те, що сучасна освітня політика в Україні закладає підґрунтя розвитку автономії студентів і підвищення рівня їх обізнаності у цьому питанні, незважаючи на те, що за роки радянської освіти навчальний процес не передбачав студентської автономії. Глибинний аналіз студентських відповідей показав, що студенти впевнено почуваються у спілкуванні англійською мовою і здатні самостійно використовувати навчальні ресурси. Крім того, у процесі навчання у закладі вищої освіти вони приходять до розуміння своїх помилок і здатні аналізувати їх причини. Високий рівень таких навичок свідчить про готовність студентів досягти вищого рівня автономності у навчанні.
- ❖ Однак деякі питання потребують більшої уваги освітніх органів і власне викладачів: (1) студенти не знають про весь спектр можливостей, якими вони можуть скористатися під час автономного навчання; (2) студенти бояться робити помилки через можливий тиск однолітків і викладачів; (3) студенти докладають зусиль для подолання емоційних проблем, але рідко отримують підтримку з боку викладачів; (4) студенти невпевнено використовують ідіоматичні вирази, а це означає, що вони недостатньо працюють з англійською мовою у її реальному функціонуванні; (5) студенти не мають навичок управління навчанням (наприклад, управління часом), що перешкоджає їх автономному навчанню; (6) студенти значною мірою покладаються на авторитет викладача, а не сприймають його як помічника. Звісно, усі викладені проблеми можна частково пояснити певними культурними й політичними факторами, зокрема колективістським характером українського суспільства, яке спонукає студентів відчувати залежність від своїх однолітків і викладачів, а також пануванням у минулому радянської тоталітарної системи освіти, яка до сих пір певною мірою визначає світогляд як викладачів, так і студентів.

-
- ❖ З метою підвищення рівня самостійності учнів у навчанні українська система освіти має розвиватися у таких напрямках: (1) запровадження курсів для працівників закладів вищої освіти, спрямованих на ознайомлення студентів із концептом автономного навчання; (2) організація семінарів, практикумів та конференцій для викладачів, які б слугували платформами обміну досвідом у таких сферах, як впровадження комунікативного підходу до навчання, перехід від колективізму до індивідуалізму в навчанні, розширення знань викладачів і студентів про цільову культуру, підходи до формування позитивного навчального середовища.
  - ❖ Вміння викладачів пристосовуватись до потреб студентів, своєчасно відгукуватись на їх питання, розвивати їх критичне мислення і навички вирішення проблем, а також сприяти взаємодії студентів під час роботи в команді є запорукою утвердження викладачів у їх ролі порадників. Однак викладачі досі не повністю розуміють свою роль як ресурсу знань для студента, оскільки не надають учням переліку матеріалів для самостійного навчання, рідко пояснюють підходи до навчання поза аудиторією і не завжди озвучують цілі курсу / завдання. Загалом, дослідження засвідчило значний розвиток української освітньої системи у напрямку імплементації європейських принципів навчання та окреслило основні напрями подальшого вдосконалення, що вимагає зусиль як державних органів управління освітою, так і самих вчителів.

- ❖ Швидкі темпи політичних, економічних і соціальних змін у світі зумовлюють з'яву нових викликів і вимог до роботи перекладачів, що є медіаторами міжкультурного спілкування. Як показує проведене дослідження, високий рівень екстралінгвістичної компетенції перекладача є ключовою передумовою його професійного успіху, адже вміння розглядіти і передати імплицітні значення вихідного тексту, зумовлені культурними й ментальними особливостями мовної спільноти, і є відмінною ознакою професійного перекладу.
- ❖ Формування екстралінгвістичної компетенції є поступовим процесом і починається з ознайомлення студентів з базовими культурологічними поняттями вихідної та цільової культур. Наприклад, вправи, спрямовані на тренування короткострокової пам'яті, можуть містити культурно-марковану лексику, запам'ятовуючи яку, студенти розпочнуть знайомство з іноземною культурою:

3. Repeat the following currencies and sub-currencies in the same order as they appear in the list in Ukrainian and define the countries of their origin:

1. 75 dollars; 93 kroner; 1 forint; 34 euros; 60 pounds.
2. 100 yen; 31 rupees; 29 dongs; 3 pesos; 40 cents.
3. 56 shillings; 204 afghanis; 37 francs; 7 reals; 100 bututs.
4. 10 fen; 54 centavos; 200 sen; 46 piastres; 12 gourdes.
5. 43 filler; 65 fils; 90 centimes; 20 birrs; 304 lempiras.
6. 80 cola; 587 shekels; 53 zloties; 86 lei; 402 riyals.
7. 27 leones; 423 groszy; 53 won; 60 kwachas; 100 dirhams.

-
- ❖ Вибір тем для вивчення також має сприяти ознайомленню студентів із соціально, політично й культурно значущими питанням існування англомовної спільноти. У такий спосіб студенти на лише вивчати лексичний матеріал у рамках зазначених тем, але і отримають інформацію про можливі напрямки автономного навчання. Наприклад, уроки посібника “Практика усного послідовного перекладу з англійської мови” (автор - Гач Н. О.) присвячено таким суспільно-політичним темам, як проблеми демократичного суспільства й особистої свободи і безпеки індивіда у сучасному світі, питання класової рівності у США, забруднення навколишнього середовища, стратегії розвитку бізнесу, законодавчі аспекти розлучення і надання соціальної допомоги неблагополучним сім'ям, міграційна криза у Європі, права жінок, закони функціонування сучасного споживацького суспільства.
  - ❖ Секції письмового та усного перекладу потрібно спрямовувати не лише на вдосконалення й закріплення навичок перекладацької діяльності, але й на ознайомлення студентів із ключовими персоналіями, подіями й організаціями, що мають важливе суспільно-історичне значення для англомовної спільноти, а тексти обрані для письмового перекладу мають нести у собі культурологічну інформацію і розкривати перед студентами широку панорamu культурного, політичного й соціального життя суспільства.
  - ❖ У посібнику “Практика усного послідовного перекладу з англійської мови” (автор - Гач Н. О.) окрім своєї прямої функції (матеріал для письмового / усного перекладу), тексти слугують стимулом для самостійного опрацювання студентами поданого культурологічного матеріалу, зокрема виокремлення базових цінностей мовної спільноти, ознайомлення з основними віхами розвитку й принципами існування суспільства. Цій меті служать і вправи рольових ігор наприкінці кожного уроку, які передбачають самостійне ознайомлення студентів із запропонованою темою з подальшим її обговоренням у рамках колективної дискусії (розвиток навичок роботи у групі).

Перспективами дальших досліджень є розробка підходів до інтерпретації та вивчення способів реалізації культурного складника номінативних мовних одиниць у тексті, аналіз підходів до їх відтворення у перекладі, а також напрацювання методичних розробок навчання перекладу з огляду на його міждисциплінарний і культурологічний характер.

Апробація результатів дослідження. Основні положення роботи відображені у 18-ти наукових публікаціях в українських і міжнародних наукових виданнях, які входять до 50-ти наукометричних баз.

Результати дослідження також апробовано у 2-ох навчально-методичних працях: 1) Практика усного послідовного перекладу з англійської мови. Навчальний посібник (Київ-Тернопіль: Джура, 2017); 2) Практикум з перекладу ділового мовлення (Київ-Тернопіль: Джура, 2018).

Теоретико-методологічні й прикладні аспекти роботи було оприлюднено у рамках 17-ти українських і міжнародних конференцій.

2019 року Гач Наталію Олегівну було нагороджено Грамотою Національної Академії Наук України за серію праць “Дискурсивний аналіз у контексті когнітивної лінгвістики та перекладознавства” (праці входять до наукової роботи).